

Lappflickan som blev piga i Remmarn under 80 år

Detta är berättelsen om Eva Maria Olsdotter, som under ett långt liv utförde en enastående insats som tjänarinna inom flera generationer av samma släkt i Remmarn.

Hon föddes den 22/4 1816 i Fredrika församling och dog i Remmarn 13/11 1907. Hennes far var lappnybyggaren Olof Olofsson, f. 1779 i Asele församling, d. i Stavarsjö 1851. Modern hette Christina Olofsdotter, f. 1777, d. i Stavarsjö 1829. Hon var dotter till lappnybyggaren Olof Pehrsson i Stavarsjö, f. 1743, och dennes hustru Karin Christofferdotter, d. 1809.

Allt fler lappar såg sig under 1700-talet nödsakade att övergå till nybyggarliv med allt vad det innebar av arbete, uppoffringar och fattigdom. Till denna grupp hörde ovanstående lappfamiljer. Anledningen till byte av näringsfång har bl. a. uttryckts av kyrkoherden i Gällivare Per Högström i hans lappmarksbeskrivning från 1747: »Ty då deras renar dött bort, har de satt sig ned på de bekvämligaste ställena av sitt land, timrat upp stugor, köpt sig kor samt tagit upp åker, varest de jämte fiskandet hulptit sig fram - - -.»

I sitt äktenskap hade makarna Olofsson förutom dottern Eva även följande barn, samtliga födda i Fredrika församling, nämligen Olof f. 1807, övertog faderns nybygge, Nils f. 1809, Anna Judith f. 1813, Jonas f. 1818, Catharina f. 1819 samt Jonas Petter f. 1822.

Redan 1827, alltså vid 11 års ålder, fick Eva Maria lämna hemmet för att ta plats som piga i Remmarn hos bonden Christoffer Salomonsson, f. 1785, och hans hustru Anna Gustavsdotter, f. 1787. Hustruns far var Gustav Persson, f. 1763 i Anundsjö församling.

Trotjänarinnan Eva Maria Olsdotter, f. 1816, d. 1907.

Denne hade genom köp förvärvat nuvarande Sjögrens hemman i Remmarn. Christoffer Salomonsson kom sedan att överta sin svärfars hemman. Ett nu ombyggt häbbre hade före ombyggnaden in-
hugget i en stock »G.P 1790», vilket kan tyda på att Gustav Persson före 1790 blivit åbo i Remmarn.

I fortsättningen fick Eva Maria följande husbönder:

Salomon Christoffersson, f. 1813, övertog hemmanet efter sin far, men då han var barnlös i sitt äktenskap övergick arvsrätten till syskonbarn. En syster till honom, Segrید Christina Christoffersdotter, f. 1812, d. 1892, hade gift sig 1837 med Sven Sjöberg, f. 1808, d.

*Brita Lisa Nilsson,
Remmarn, f. 1819, d.
1905, gift med bonden
Salomon Kristoffersson,
var under många år hus-
mor i det hem, där Eva
Maria Olsdotter tjäna-
de.*

1878, från Stennäs, där de bodde livet ut. De hade sju barn, bl. a. Christoffer Sjöberg, f. 1840, d. 1877, och Salomon Sjöberg, f. 1845, d. 1925. Dessa två fick var sitt hemman av morbrodern Salomon Christoffersson – Salomon Sjöberg det nuvarande Sjögrenska hemmanet och Christoffer Sjöberg ett hemman i Östansjö.

Eva Maria hade nu två nya husbönder, ty hon växlade mellan de två brödernas hushåll även om hon kom att vara mer i Salomon Sjöbergs hem. Hon betraktades nu som trotjänarinna.

Ny husbonde på den sistnämndes hemman blev Sven Sjögren, f. 1875, vilken år 1900 gifte sig med Salomon Sjöbergs dotter Selma. Dessa blev föräldrar till de nuvarande ägarna syskonen Emelia, Holger och John Sjögren.

Kristoffer Sjöbergs hemman i Östansjö köpte bonden E. A. Holmlund från Bjurholm. I slutet av sin levnad bodde Eva Maria omväx-

Sjögrens mangårdsbyggnad i Remmarn från början av 1800-talet, där Eva Maria Olsdotter framlevde sitt liv.

lande hos Salomon Sjöberg och nämnde Holmlund, hos vilken hon dog. Därmed ändades en mer än 80-årig tjänst i huvudsak inom samma släkt.

Mycket är att berätta om Eva Marias livsgärning inhämtat via släkttraditionerna och icke minst av de minnesbilder 85-åriga fru Nanny Sjöblom, Örnköldsvik, har av henne. Fru Sjöblom är f. ö. dotter till Gustav Adolf Holmlund, vilken var halvbroder till E. A. Holmlund, och även bodde i Remmarn. Mången gång satt fru Sjöblom hos den gamla Eva Maria och samtalade med henne, och de samtalen gömmer fru Sjöblom som dyrbara minnen.

Eva Maria fick börja som getar- och bopiga. Den tiden och fram till 1880-1890-talen hade bönderna sina fäbodan på norra sidan av Trattberget (Gammeltratten). Trakten var mycket rik på björn, och det berättas, hur den unga bopigan Eva Maria en gång räddade en ko, som björnen slagit klorna i. Där drog nu Eva Maria i traljen (kobindslet) öga mot öga med björnen, som sökte dra kon åt sitt håll. Eva Maria skrek och levde om, så att björnen lämnade sitt tilltänkta byte och lommade iväg, och kon blev räddad. Många år efteråt frågade Salomon Sjöberg henne, om hon inte var rädd och fick då

Bonden Salomon Sjöberg, Remmarn, f. 1845, d. 1925, och hans hustru Christina Sjöberg, f. 1853, d. 1907.

till svar: »Jag kunde väl inte stå och se på att björnen tog kon!» Det hände många gånger på denna fäbodplats, att korna kom rusande till fäbodarna skrämde av björn, och i augustiskymningen, hände det mer än en gång, att Eva Maria sågs springa omkring på fäbodvallen med en eldbrand i högsta hugg för att skrämma bort inkräktarna. Se det var en modig liten lappjänta!

Det blev nu aktuellt att byta fäbodplats, och därom berättas en smått komisk historia. Först byggde bönderna en fäbod i Gamfäbodberget intill stigen till Häggsjöbäcken i närheten av det s. k. »Spott-hålet». Men när fäboden var timrad, befanns att inget vatten fanns i närheten. Det hade man glömt att förvissa sig om! Nu återstod inget annat än att bygga fäbod, där vatten fanns. Sjögrens byggde därför sin fäbod på södra sidan av Stormyrliden och Holmlunds på norra sidan av samma lid vid det s. k. Björkbacka.

För att återgå till Eva Maria så arbetade hon livet igenom med alla förekommande göromål i de olika generationernas hem. Fru Nanny Sjöblom berättar, hur Eva Maria på ålderns höst alltid på vintrarna var sysselsatt med kardning och spinning av ull, och många

pär strumpor och sockar blev resultatet av hennes flitiga händer. Och efter dagens id sågs Eva Maria ligga på knä, bedjande för gården och dess människor, ty hon var mycket religiös. För sin långa livsgärning fick också Eva Maria guldmedalj tre gånger för lång och trogen tjänst.

Eva Maria berättade för fru Sjöblom, hur hon i sin ungdom först gjorde lördagsstädningen och sedan tillverkade en s. k. »lördagskvast» innan hon gick de tre milen till kyrkan i Fredrika. Efter högmässans slut på söndag var det åter att gå den långa vägen hem, där kvällssysslorna väntade!

Det omvittnas, att hon var mycket barnkär. Något större umgänge med sin lapska släkt synes hon ej ha haft. Tillfrågad av fru Sjöblom varför hon ej gift sig, svarade hon: »Den jag ville ha, fick jag ej, och den som ville ha mig, ville jag ej ha!»

Från att ha varit en fattig lappjänta blev Eva Maria Olsdotter en aktad trotjänarinna i bygden, hedrad av samhället för sin livsgärning och allmänt omtyckt av sina husbönder och av alla, som hon kom i beröring med. För sin långa livsgärning skördade hon ej stor lön räknat i pengar, dock erhöll hon vid bouppteckning år 1877 efter Kristoffer Sjöberg värdet av en halv ko med 20 kronor. Det kunde vara både lön och erkänsla!